

TURISTICKÝ KLUB SYNTHESIA PARDUBICE, o. s.
ODBOR KČT 109209, KLUB ČSTV 3606108
Pernerova 1490, 530 02 Pardubice, tksp@seznam.cz, www.tksp.info

Pěší výlet s dopravou vlakem
Z Veselí zvesela na Barborku

12. 4. 2008

Mapa: KČT č. 45 Železné hory
Odjezd: rychlíkem v 7.56 hod. přes Přelouč (přestup, odjezd 8.09)
Sraz: na nádraží ČSD v 7.40 hod.

Trasa:

Po Č přes Jedousov, Choltice (možná prohlídka zámku a obory), Svojšice (prohlídka tvrze) k rozhledně Barborka. Po prohlídce rozhledny a naučné stezky Raškovické lomy pokračujeme stále po Č do Heřmanova Městce.

Celkem asi 15 km.

Informace o Cholticích, Svojšicích a Raškovících viz v příloze.

Odjezdy vlaků z Heřmanova Městce:

Heřmanův Městec	15.14	17.14
Přelouč	15.35 / 15.49	17.35 / 17.49
Pardubice hl. n.	15.58	17.58
	<i>R 703</i>	<i>R 623</i>

Hezké zážitky a pěkné počasí přeje

Dáša Vodová
tel. 777 104 591

(Je možné, že akci povede Vladimír Štreit, tel. 46 682/3491.)

27. 3. 2008

Největší a nejaktivnější odbor KČT v Pardubickém kraji sponzoruje 	 Město Pardubice podporuje sport	Akce TKSP se uskutečňují za finanční podpory města
Děkujeme!		

HISTORIE CHOLTIC

První písemná zmínka o Cholticích je z 25. října 1285. Je to listina, kterou král Václav II. dává Záviši z Falkenštejna města Lanškroun, Poličku a hrad Landsperk. Jako svědek tohoto daru podepsal listinu také Beneš z Choltic.

Prvním majitelem panství byl Beneš z Choltic. Prvním větším rodem, vlastním Choltice, byli Boubínští z Újezda, poté nazývaní Choltičtí z Újezda. Roku 1541 koupil polovinu Choltic Jiřík Gerštorf z Gerštorfu a roku 1542 přikoupil i druhou polovinu. Gerštorfové byli významný rytířský rod lužického původu a jejich přičiněním bylo choltické panství jedno z největších v Čechách (jednalo se o 16 vesnic). Gerštorfové zde žili až do roku 1623. Byli přívrženci tzv. zimního krále a po bitvě na Bílé hoře raději opustili království. O majetek se soudili, ale ten jim byl zkonfiskován a roku 1623 choltické panství koupil Kryštof Šimon z Thunu.

Rod Thunů vlastnil Choltice s desetiletou přestávkou až do roku 1945. V dubnu 1945 opustila Choltice spolu s ustupující německou armádou manželka posledního majitele panství JUDr. Leopolda Thuna, který zemřel v roce 1944. Jeho majetek byl na základě Benešova dekretu zabaven a obec získala v roce 1946 zámek s přílehlou oborou, který ve třech splátkách zaplatila Fondu národního majetku.

Po Kryštofu Šimonovi vlastnil thunovská panství Jan Sigmund Thun a jeho tři nejmladší synové se stali zakladateli thunovských majorátů – děčínský založil Don Maxmilián, klášterecký Michal Osvald a choltický Romedius Konstantin.

Když se Romedius Konstantin ujal správy majetku, byl původní zámek po Gerštorfech neobyvatelný. Po dohodě s ostatními příslušníky rodu bylo proto rozhodnuto vystavět nové sídlo.

Stavba zámku a kaple

Zámek je raně barokní stavba s doznívajícími prvky renesance stavěná podle návrhu Lucca di Rossi z Pisy. Měl mít podobu čtverce, jehož 3 strany měly tvořit budovy a severní, volná strana, měla být uzavřena mohutnou mříží. Středem celé stavby měla být uprostřed jižního křídla vestavěná kaple. Nedostatek finančních prostředků nedovolil stavbu dokončit, v podstatě je postavena polovina projektované stavby včetně kaple. V jižním křídle zámku je vestavěna kaple sv. Romedia. Je to osmiboká stavba, uvnitř dělená pilastry s kanelurami a píšťalami přerušovanými vinnou révou s andělíčky. Pilastry přecházejí nad mohutnou římsou v polosloupky s korintskými hlavicemi do kopule, která je zakončena obdélníkovou lucernou. Na římsě před polosloupky jsou sochy sv. Petra a Pavla, čtyř evangelistů a čtyř učitelů církve. Na stropě lucerny je obraz sv. Trojice a kolem obrazy představující Romediovu ctnosti. V kopuli je 16 obrazů osob ze Starého zákona, mezi polosloupky je 10 obrazů s výjevy ze života svatého Romedia a níže jsou 2 velké čtvercové obrazy, rovněž s výjevy ze života sv. Romedia. Pod římsou je 10 elipsovitých oken, z nichž 5 je zazděno a na nich jsou namalovány sídelní hrady Thunů. Tyto nástěnné malby jsou dílem augsburského malíře Johana Stegera. Nad hlavním oltářem je dílo malíře J. M. Rothmayera, zobrazující sv. Romedia uzdravujícího člověka posedlého ďáblem. Tento obraz kapli daroval arcibiskup Jan Arnošt Thun. Stěny jsou zdobeny bohatou štukovou výzdobou – girlandami z ovoce, perloucemi, vejcovcem a jednorozci. Největší raritou kaple jsou zde umístěné (na rozích vchodů na kůr a obdélníkových oken) postavy známých kacířů – Ária, Šimona čaroděje, Jeronýma Pražského, Mistra Jana Husa, Manesa, Nestoria, Luthera a Kalvína. (Thunové byli přísnými katolíky.) Štuky jsou dílem Petra Pavla Vaga z italského města Como a pomáhali mu J. G. Aichler, A. Navalone a další. Na výzdobě kaple dále pracovali již zmiňovaný malíř Joan Steger, malíř a rytec Jan Reyvola a řezbář Jan Reiner.

Zámek byl dostavěn již roku 1670, kaple zřejmě nebyla dokončena úplně. Ale již v roce 1678 se dokončuje vchod do kaple s toskánskými sloupky a balustrádou a tento rok je zřejmě i rokem ukončení stavby. Kaple však byla vysvěcena až 2. září 1691 arcibiskupem Janem Arnoštem Thunem. Podle úsudku našich předních znalců baroka, dnes již bohužel nežijících – dr. Z. Wirtha a dr. V. V. Štecha – je kaple jedna z nejhezčích raně barokních staveb u nás. Výzdoba kaple zůstala v původním stavu až do dnešního dne, čas se tu zastavil koncem 17. století.

SVOJŠICE

Zřícenina gotické tvrze z přelomu 13. a 14. století. Dodnes se poměrně dobře zachovala zřícenina tvrze stojící nad potokem uprostřed vsi. Stojí zde čtverhranná věž se zbytkem polosesutých zdí obytné části. Jsou to pozůstatky bývalé zdejší tvrze.

Před tvrzí stojí busta Julie Havlíčkové, manželky spisovatele K. H. Borovského.

První písemná zmínka o vsi Svojšice pochází z roku 1241, kdy se v pramenech objevuje místní rytíř Milota ze Svojšic.

Záznamy v zemských deskách uvádí, že tvrz byla založena v roce 1365 vladýkyní Mikšíkem ze Svojšic. Po jeho smrti zdědila majetek Anna ze Svojšic. Majetek sestával z gotické tvrze, dvora s dvojným poplužím a z dvorů ve Stojicích, Holotíně a Rašovech. Po Anně ze Svojšic zde vládli synové jejího manžela Václava Ruthara z Malešova - Petr a Mikuláš, kteří se dle místní tvrze psali jako „Rytíři ze Svojšic“. Po smrti Janova syna Petra zdědila jeho majetek dcera Kateřina ze Svojšic. Po druhém ovdovění se provdala za Jiříka z Gerštorfa, který Svojšice připojuje k Cholticům. Po smrti Kateřiny ze Svojšic přešel majetek podle závěti na Albrechta a Beneše z Nectin, kteří jej v roce 1546 prodali nevlastnímu otci Jiřímu z Gerštorfu. Tak byl Svojšický majetek spojen s Choltickým panstvím. V majetku rodu Gerštorfů zůstala tvrz téměř 100 let, ale nebyla obývána. Po rozdělení majetku mezi dětmi zemřelého Jiříka z Gerštorfu se na čas stává centrem samostatného statku Svojšické větve tohoto rodu. V letech 1559 - 1568 zde žijí bratři Jiřík a Jindřich, po oddělení Podhořan sám Jiřík a nakonec Jiříkova dcera Kateřina Mladotová z Gerštorfu. V roce 1599 kupuje statek příbuzná Johanka Gerštorfová z Rokycan a znovu jej spojuje s Choltickem. Po Johančině smrti roku 1615 připadlo Svojšické dědictví jednomu z jejích synů Štěpánovi z Gerštorfu, který podle pověsti ukryl jeden poklad do náhrobku ve Svinčanském kostele, druhý do Svojšické tvrze.

KDE KÁMEN VONÍ CHLEBEM - NA ROZHLEDNU BARBORKU A ZA MLÝNSKÝMI KAMENY

Zatím tu vesničku asi neznáte, ale u každého ukrojeného krajíce chleba nebo křupavého rohlíku si na ni příště vzpomenete. Raškovice nedaleko Choltic v Pardubickém kraji. Přesněji – Horní Raškovice. Místo, kde se v 17. století těžil ve zdejších křemencových lomech kámen na mlýnské kameny. Každý rok tu lidé ze skal vylámali a pak také vykroužili na sto padesát běhounů i spodků. Zápisy v dobových kronikách upozorňují, že raškovické mlýnské kameny na výrobu mouky byly nejlepší v celém Českém království.

Jak se mlelo

Raškovické kameny byly ceněné proto, že byly vytesány z velmi tvrdého materiálu a hodně vydržely. Spodní kámen zvaný spodek se při mletí nehýbal, otáčel se ten horní, kterému se říkalo běhoun. Na vnitřních plochách, kterými mlýnské kameny o sebe třou, jsou jemné drážky, které se jak vějíře rozbíhají od středu k okraji. Právě jejich pomocí je možné obilné zrnko rozemlít. Obvykle vydržely drážky na padesát pytlů obilí, pak musely být vyčištěny a opatrně znovu vykřesány.

Pohled dolů

Dnes se tu už kámen neláme, ale po zlaté éře mlynářské prosperity tu zbylo hned několik památek. Centrem pro poznání Raškovic může být nejmladší zajímavost - čtrnáct metrů vysoká **rozhledna Barborka**. Po sedmačtyřiceti schodech vystoupáte na vyhlídkovou plošinu, odkud budete mít jak na dlani všechna další místa malé naučné stezky. Dospělí platí za návštěvu rozhledny dvacet korun, děti patnáct. A za dvacetikorunu si také můžete v pokladně půjčit dalekohled. Otevřeno je každou sobotu a neděli odpoledne od 14 do 17 hodin.

Jedno důležité upozornění: Kdo se bojí, neměl by se příliš od Barborky vzdalovat, hlavně ne k bývalým lomům, zatopeným nyní vodou. Mohli byste tu třeba narazit na ducha muže, který se jmenoval Bílek. Tomu kdysi ve francouzských válkách zahynul syn a přišel také o dceru. Ze žalu pak muž bloudil mezi zatopenými lomy, skákal do nich, potápěl se do hlubin. Prý tam své děti hledal. Šlechta z choltického zámku se bavila tím, že muži házela do tůň drobné peníze a pozorovala, jak je loví. Po posledním potopení, které bylo nezvykle dlouhé, muž rychle od tůně utekl pryč a zchvacený uleh do postele, která se mu stala smrtelným ložem. Ještě než vydechl naposled, vypověděl, že na dně tůně spatřil obrovské přikované ryby a také zaslechl hlasité varování, že pokud se sem ještě jednou potopí, zahyne. Dodnes je prý posledním člověkem, který se na dno tůně podíval.

Bezdná tůň

Asi dvě minuty chůze od Barborky, na kraji lesa u cesty směrem na Svojšice, je další zatopený lom, kterému je lepší se podle pověsti vyhnout. Této tůni se říká Bezdná. V časech roboty prý zdejší panství spravoval nesmírně krutý muž. Lidé často na jeho adresu říkali, že by se měl do země propadnout. Jednoho pozdního večera se správce vracel v kočáru domů, když ho na cestě zastihla prudká bouře. Kočí mu navrhl, aby v Raškovicích, kterými právě projížděli, zkusili v některém stavení nečas přečkat. Správce to odmítl a poručil pokračovat v jízdě. V tu chvíli sjel z oblohy blesk, koně se splášili, kočí ještě seskočil z kozlíku, ale správce se i s kočárem zřítíl do lesní tůně a už nikdy se nevynořil. Lidé z vesnice sice zatopený lom prohledávali, zkoušeli dosáhnout na dno dlouhými bidly a vidlemi, ale bezúspěšně. Od té doby se tůni říká Bezdná a vypráví se, že při výročí dne, kdy v ní správce zmizel, se za jasného poledne objevuje pod hladinou kočárová oj.